

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Дел. № 10/2007

Дата 02.02.2008

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
по конституционно дело № 10/2007г.

82

ПОСТАНОВИЩЕ

от

„Асоциация за европейска интеграция и права на човека“-Пловдив,
адрес: гр. Пловдив, ул. „Хан Кубрат“ № 2, ет. 3,
чрез упълномощените ѝ адвокат Михаил Екимджиев и адвокат Катина Бончева, служебен
адрес: гр. Пловдив, ул. „Хан Кубрат“ № 2, ет. 3, тел./факс.:032/264 097

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Фондация „Асоциация за европейска интеграция и права на човека“ е юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност. (Приложения № 2 и № 3).

Във връзка с Определение на Конституционния съд на Република България от 22.01.2008 г., постановено по к.д. № 10/2007 г., с което Фондация „Асоциация за европейска интеграция и права на човека“ е конституирана като заинтересована страна по делото и в определения от вас срок, изразяваме становището си, че чл.3, ал.2 от Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС), в частта му „*както и упражняването на свободна професия, включително на частен съдебен изпълнител и нотариус*“, противоречи на чл.4, ал.1, чл.6, чл.19, ал.2, чл.56 и чл.134 от Конституцията на Република България (Конституцията). Цитираният текст противоречи също на чл.87, т.1 от Договора за създаване на Европейската общност (ДЕО) и на чл.6§1, чл.14 и чл.1 от Първи допълнителен протокол към Конвенцията за правата на човека и основните свободи (Конвенцията). Според чл.3, ал.2 от ЗДДС:

„Независима икономическа дейност е дейността на производители, търговци и лица, предоставящи услуги, включително в областта на минното дело и селското стопанство, както и упражняването на свободна професия, включително на частен съдебен изпълнител и нотариус. Независима икономическа дейност е и всяка дейност, осъществявана редовно или по занятие срещу възнаграждение, включително експлоатацията на материално и нематериално имущество с цел получаване на редовен доход от него.“

В настоящото становище, излагаме аргументите с подкрепа на тезата си за противоконституционност на чл.3, ал.2 от ЗДДС, в частта му „включително на частен съдебен изпълнител“:

I. Противоречие между чл.3, ал.2 от ЗДДС, в частта му „включително на частен съдебен изпълнител“ и чл.4, ал.1 във връзка с чл.6 от Конституцията

1.1. Облагането на дейността на частните съдебни изпълнители с данък добавена стойност има за пряка последица юридически неоправдано ощетяване на длъжника в производството, образувано от частен съдебен изпълнител. Ако кредиторът предпочете изпълнение на съдебно решение, постановено в негова полза, от частен съдебен изпълнител, длъжникът му ще бъде „санкциониран“ от държавата да заплати още 20 % от стойността на таксите по съдебното изпълнение. Тази сума обаче не се дължи в производство пред държавен изпълнител.

1.2. Така, от гледна точка на „длъжника“ в изпълнителния процес, оспорваният законов текст противоречи на основното право на гражданите да не бъдат дискриминирани. То е закрепено в чл.6, ал.2 от Конституцията и в чл.14 от Конвенцията.

1.3. Според чл.6 от Конституцията:

„(1) Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права.

(2) Всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние.“

1.4. Съгласно чл.14 от Конвенцията:

„Упражняването на правата и свободите, предвидени в тази конвенция, следва да бъде осигурено без всякаква дискриминация, основана по-специално на пол, раса, цвят на кожата, език, религия, политически и други убеждения, национален или социален произход, принадлежност към национално малцинство, имущество, рождение или друг някакъв признак.“

1.5. Правото по чл.14 от Конвенцията предоставя акцесорна защита, доколкото то гарантира равно третиране само във връзка с правата, закрепени от Конвенцията. Облагането на дейността на частните съдебни изпълнители с данък добавена стойност води до недопустима дискриминация на длъжниците в изпълнителния процес, образуван пред частен съдебен изпълнител. Това е така, защото техните права, гарантирани от чл.6§1 и чл.1 от Първи допълнителен протокол към Конвенцията са засегнати, за разлика от правата на длъжниците, по дела пред държавни съдебни изпълнители.

1.6. Според чл.6§1 от Конвенцията:

“Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения или основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него,

има право на *справедливо* и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона.”

1.7. Съгласно практиката на Европейския съд:

“Би било неприемливо чл.6§1 да описва в детайли процесуалните гаранции, предоставени на страните в процеса – справедлив, публичен и бърз процес, без да защитава изпълнението на съдебното решение; ако чл.6 бъде тълкуван като ангажиран изключително с достъпа до съд и хода на процеса, твърде е вероятно да се стигне до ситуации, несъвместими с принципа за върховенство на правото, който Високодоговарящите страни са приели да спазват, когато са ратифицирали Конвенцията. ... Следователно, изпълнението на решение, постановено от съд, трябва да бъде разглеждано като неделима част от “процеса” по смисъла на чл.6; нещо повече Съдът вече е възприел този принцип в делата, свързани с продължителност на процедурите...” /Hornsby v. Greece, Решение от 19.03.1997 г./

1.8. В този смисъл са и решенията по делата *Di Pede* срещу Италия и *Zappia* срещу Италия /Решения от 26 септември 1996 г./, *Burdov* срещу Русия, жалба № 589498/00, *Timofeyev* срещу Русия, Решение от 23.10.2003 г., *Jasiuniene* срещу Литва, Решение от 3 март 2003 г.

1.9. Поради изложеното чл.6§1 от Конвенцията е приложим по отношение на цялото производство от подаването на исковата молба до приключване изпълнението на съдебното решение. Следователно, гаранциите за справедливост на процеса, предвидени в чл.6§1 от Конвенцията, са приложими и в изпълнителния процес.

1.10. „Санкционирането” на длъжника в производството пред частен съдебен изпълнител с допълнителни 20 % върху таксите от съдебното изпълнение, не е „справедливо” по смисъла на чл.6§1 от Конвенцията.

1.11. Тъй като допълнителните задължения пряко рефлектират върху имуществената сфера на длъжниците, въведеният данък добавена стойност води до засягане и на правото на собственост, гарантирано от чл.1§1 от Първи допълнителен протокол към Конвенцията. Според този текст:

“Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своята собственост. Никой не може да бъде лишен от своята собственост освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.”

1.12. С оглед изложеното, длъжниците в производство, образувано от частен съдебен изпълнител търпят ограничения в правата им по чл.6§1 и чл.1 от Първи допълнителен протокол към Конвенцията, в сравнение с длъжниците в производство, образувано от държавен съдебен изпълнител. В този смисъл, прилагането на атакуваната част от чл.3, ал.2 от ЗДДС, води до нарушаване на чл.14 от Конвенцията от страна на Република България.

Засягането на тези права не е обусловено от обществен интерес. То е чисто произволно. По парадоксален начин правата на длъжника в изпълнителния процес зависят само от волята на кредитора, който свободно избира между държавен и частен съдебен

изпълнител. От тази гледна точка то не отговаря на принципите за „необходимост” и „пропорционалност”, неотменно следвани в практиката на Европейския съд по правата на човека.

II. Противоречие между чл.3, ал.2 от ЗДДС, в частта му „включително на частен съдебен изпълнител” и чл.4, ал.1 във връзка с чл.19, ал.2 от Конституцията

2.1. Въвеждането на данък добавена стойност върху дейността на частните съдебни изпълнители оказва пряко влияние върху конкуренцията между частните и държавните съдебни изпълнители. В този смисъл, чл.3, ал.2 от ЗДДС, в частта му „включително на частен съдебен изпълнител”, противоречи на чл.19, ал.2 от Конституцията, според който:

„Законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, като предотвратява злоупотребата с монополизма, нелоялната конкуренция и защитава потребителя.”

2.2. Чрез налагането на допълнителни данъчни задължения върху дейността само на частните съдебни изпълнители, пряко рефлектиращи върху таксите, заплащани от гражданите, държавата целенасочено нарушава свободата на конкуренцията. Поставянето на държавните съдебни изпълнители в по-изгодното положение, позволяващо им да „предоставят услуги” на по-ниска цена представлява „държавната помощ” по смисъла на чл.87, т.1 от ДЕО. Според него:

„Освен когато е предвидено друго в настоящия Договор, всяка помощ, предоставена от държава-членка или чрез ресурси на държава-членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поощряването на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите-членки, е несъвместима с Общия пазар.”

2.3. Държавната помощ е допустима в изчерпателно изброените в т.2 и т.3 от ДОЕ хипотези. Разглежданият случай не попада сред тях.

Поради това, след като законодателят е приел, че „принудителното изпълнение на съдебни решения представлява „независима икономическа дейност”, която следва да бъде облагана с данък добавена стойност, той не е трябвало да изключва от кръга на данъчно-задължените лица държавните съдебни изпълнители.

2.4. В случай, че Почитаемия Конституционен съд приеме, че дейността на държавните съдебни изпълнители не представлява „независима икономическа дейност”, молим да бъдат разгледани аргументите ни, според които дейността на частните съдебни изпълнители не се отличава от тази на държавните, следователно също не представлява „независима икономическа дейност”.

2.5. Според чл.2, ал.1 и ал.2 от Закона за частните съдебни изпълнители:

„(1) Частен съдебен изпълнител е лице, на което държавата възлага принудителното изпълнение на частни притежания.

(2) *Държавата може да възлага на частния съдебен изпълнител и събирането на публични вземания.*”

2.6. Тълкуването на цитираните норми налага извода, че, при изпълнение на функциите си, частните съдебни изпълнители (както и държавните съдебни изпълнители) действат като публичноправни субекти, т.е. органи, на които е делегирано осъществяването на държавна власт чрез реализиране на държавна принуда за изпълнение на съдебните решения.

2.7. В подкрепа на тази теза са следните обстоятелства:

2.7.1. Дейността на частните съдебни изпълнители е регламентирана стриктно в Закона за частните съдебни изпълнители.

2.7.2. Съгласно чл.11, ал.2 от Закона за частните съдебни изпълнители, министърът на правосъдието издава заповед за възлагане на правомощия по изпълнението на частните съдебни изпълнители.

2.7.3. Правомощията на частните съдебни изпълнители са идентични с тези на държавните съдебни изпълнители и са регламентирани в Гражданския процесуален кодекс.

2.7.4. Таксите, които частните съдебни изпълнители събират, за осъществяване на дейността си, са фиксирани в Тарифа за таксите и разносните към Закона за частните съдебни изпълнители, приета с Постановление на Министерския съвет № 92 от 19.04.2006 г., обн., ДВ, бр. 35 от 28.04.2006 г. Те нямат право да договарят възнаграждението си на база правилата на свободния пазар.

2.8. С оглед изложеното, при анализа на въпроса дали дейността на частните съдебни изпълнители може да бъде облагана с данък добавена стойност, молим Почитаемия Конституционен съд да вземе предвид разпоредбата на чл.13, т.1 от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност. Според нея:

„Държавите, регионалните и местни органи и други публичноправни субекти няма да се разглеждат като данъчнозадължени лица по отношение на дейностите или сделките, с които се ангажират като държавни органи с тези дейности или сделки.

Когато обаче се ангажират с такива дейности или сделки, те се считат за данъчнозадължени лица по отношение на тези дейности или сделки, при което третирането им като данъчно незадължени лица би довело до значителни нарушения на правилата за конкуренцията.

Във всеки случай тези публичноправни субекти се разглеждат като данъчнозадължени лица по отношение на дейностите, изброени в приложение I, при условие че тези дейности не се извършват в такъв малък мащаб, за да бъдат определени като незначителни.”

2.9. Следователно, ако държавата счита за целесъобразно да не облага държавните съдебни изпълнители с данък добавена стойност, тя трябва да се откаже от облагането със същия данък и на частните съдебни изпълнители, с оглед избягването на „значителни нарушения на правилата за конкуренцията” по смисъла на чл.13, т.1 от Директива 2006/112/ЕО на Съвета.

Поради изложеното считаме, че разпоредбата на чл.3, ал.2 от ЗДДС, в частта му „включително на частен съдебен изпълнител“ противоречи на Конституцията на Република България, на Договора за създаване на Европейската общност и на Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи.

Приложения:

1. Пълномощно;
2. Удостоверение за актуално състояние на „Асоциация за европейска интеграция и права на човека“-Пловдив;
3. Удостоверение за вписване на „Асоциация за европейска интеграция и права на човека“-Пловдив в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност при Министерството на правосъдието на Република България.

18 февруари 2008 г.
Гр.Пловдив

С уважение:

1.

/адв.М.Екимджиев/

2.

/адв.К.Бончева